

Krydsoverensstemmelse på bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo er omfattet af reglerne for krydsoverensstemmelse (KO), hvis kommunen har udarbejdet en indsatsplan for kæmpebjørneklo. Vær opmærksom på, at der på visse arealer er begrænsninger med hensyn til bekæmpelsesmetoden.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Kommunerne har siden 2006 arbejdet med at lave indsatsplaner for bekæmpelse af [kæmpebjørneklo](#). Kravet til en indsatsplan fremgår af den gældende [bekendtgørelse nr. 862 af 10.09.2009](#). I den fastlægges rammerne for bekæmpelse af kæmpebjørneklo, herunder indsatsområdets størrelse, tidsfrister for bekæmpelse og anvendelige bekæmpelsesmetoder. Overholder en lodsejer eller en bruger ikke bestemmelserne i indsatsplanen, kan kommunen give påbud med en frist på mindst 14 dage til at udføre bekæmpelsen. Herefter kan kommunen udføre bekæmpelsen. Manglende bekæmpelse vil kunne straffes med bøde. Specielt for landmænd gælder det, at manglende bekæmpelse kan føre til fradrag i EU-støtten, da bekæmpelse er omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse, når der foreligger en indsatsplan. Der er tale om overtrædelse af krydsoverensstemmelse, selv om kommunen efterfølgende foretager bekæmpelsen.

I [vejledning om krydsoverensstemmelse](#) står:

Krav 4.10 Bekæmpelse af kæmpebjørneklo:

"Ejeren eller brugeren af arealer, hvor der findes kæmpe bjørneklo, har pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo efter en af kommunalbestyrelsen endeligt vedtaget og offentliggjort indsatsplan."

Det anføres i fodnoten, at hvis kæmpebjørneklo konstateres på landbrugsarealer, vil der ske en reduktion i den direkte støtte og landdistriktsstøtte, mens planter af kæmpebjørneklo, der konstateres på et ikke-landbrugsareal, hvortil der søges landdistriktsstøtte, kun medfører en reduktion i landdistriktsstøtten.

Det bemærkes, at i forhold til tidligere påhviler forpligtigelsen til bekæmpelse nu ejeren eller brugeren af arealet og ikke kun ejeren.

Kravet er kun relevant, hvis kommunalbestyrelsen har vedtaget og offentliggjort en indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Såfremt der ikke findes en indsatsplan, er der ingen krav om bekæmpelse, og der vil ikke blive udført kontrol vedrørende dette KO-krav. Det er dog god skik at få bekæmpet kæmpebjørneklo.

Billede 1. Kæmpebjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) skal bekæmpes aktivt for at undgå krydsoverensstemmelse. Foto: Torkild Søndergaard Birkmose, Videncentret for Landbrug.

Indsatsplaner

Kommunerne skal offentliggøre deres indsatsplan, men ikke give de enkelte lodsejere direkte besked om, at der foreligger en indsatsplan. Det er derfor den enkelte lodsejeres ansvar at undersøge, om kommunen har udarbejdet en indsatsplan.

Eksempler på indsatsplaner:

- [Jammerbuqt Kommune](#)
- [Leire Kommune](#)
- [Sønderborg Kommune](#)

Kontrol

Pligten til at bekæmpe kæmpebjørneklo er ikke ensbetydende med, at der ikke må forefindes bjørnekloplanter. Men bekæmpelse skal være iværksat, så der ikke på noget tidspunkt kan findes planter, der har sat frø. Se evt. ["Vejledning om kontrol med krydsoverensstemmelse"](#) (side 28 og 260-261).

Bødestørrelse

Plantedirektoratet har udarbejdet et [vejledende bilag vedrørende bødestørrelsesprincipper](#) for manglende bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Der er tale om indikativniveauer for bødestørrelser, da det er op til domstolene endeligt at fastsætte bødens størrelse. Vejledningen siger, at bødens størrelse er minimum 1,5 kr. pr. m², der skal bekæmpes, dog minimum 5.000 kr. Er der forsøgt bekæmpet, er der tale om en formildende omstændighed, og bødestørrelsen kan reduceres.

Der foreligger ikke mange eksempler på bøder eller bødeforlæg for manglende bekæmpelse af kæmpebjørneklo. I et enkelt tilfælde er to lodsejere dog blevet mødt med et bødeforlæg i overensstemmelse med vejledningen, dvs. på ca. halvanden kr. pr. kvadratmeter med bjørneklo, der ikke var

blevet bekæmpet på trods af kommunens påbud herom. I det konkrete tilfælde blev der indgivet politianmeldelse, efter at kommunen selv havde fjernet planterne.

Bekæmpelse

Ved etablerede bestande af kæmpebjørneklo er det nødvendigt at lægge en langsigtet strategi over 6-8 år.

Afgræsning er den mest effektive måde at bekæmpe kæmpebjørneklo på.

Afslåning gennem sæsonen kan effektivt modvirke frøsætning, men metoden er meget tidskrævende, fordi der kræves gentagne afhugninger, og fordi nye planter vil spire frem over 4-6 år, indtil frøbanken er tømt.

Mindre bestande kan bekæmpes ved rodstikning. Roden skæres over med en skarp spade lige under vækstpunktet, så planten dør. Det vil sige, at store planter skal skæres ca. 10 cm under jordoverfladen. Er der blomsterstand, bør den fjernes, så der ikke sker eftermodning af frø.

Kemisk bekæmpelse

Ved større bestande er kemisk bekæmpelse med glyphosat eller [Express ST](#) ofte den mest overkommelige metode.

Enkeltplanter bekæmpes lettest med glyphosat i en rygsprøjte eller ved påstrygning. Der anvendes en dosis på 6 ml pr. 10 m², svarende til 6 liter pr. hektar. Tilsæt sprede-klæbemiddel. Undgå så vidt muligt at ramme den øvrige vegetation. Det vil give mindre plads til fremspiring af nye bjørneklo-planter.

Hvor der er særlige ønsker om at bevare det øvrige plantedække, kan der anvendes [Express ST](#), som er [off-label godkendt](#) med 2 tabletter pr. hektar. Tilsæt også her sprede-klæbemiddel. Det kan være nødvendigt at gentage sprøjtningen med Express ST.

Billede 2. Ved større bestande af kæmpebjørneklo er kemisk bekæmpelse ofte den mest overkommelige metode til bekæmpelse. Foto: Hans Kristensen, Videncentret for Landbrug.

Etiketten på glyphosatmidler indeholder krav om, at midlerne ikke må anvendes nærmere end 0, 2 eller 10 meter fra vandløb og søer, afhængig af produktet. De to midler [Roundup Bio](#) og [Glyfonova Plus](#) må anvendes nærmere end 2 m fra vandløb og søer. Bemærk at behandling med Roundup Bio skal ske med rygsprøjte eller ved pensling, hvor sprøjtevæsken påføres direkte på planterne. Bland evt. lidt tapetklistre i glyphosat-opløsningen til pensling.

Vandløbsbrinker

Forpligtelsen til at bekæmpe kæmpebjørneklo antages også at gælde på vandløbsbrinken, med mindre andet fremgår af indsatsplanen. Hvis der er tale om et offentligt vandløb, må indsatsen ikke udføres i større omfang, end hvad der er nødvendigt af hensyn til bekæmpelsen, idet vandløbsvedligeholdelsen skal forestås af kommunen.

Arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3

På arealer, der er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3, som f.eks. enge, moser, strandenge, heder, overdrev og vandløb, må der som udgangspunkt ikke bruges kemisk bekæmpelse.

På § 3 beskyttede arealer må den hidtidige drift opretholdes men ikke intensiveres. Det betyder, at hvis arealer hidtil ikke lovligt er blevet sprøjtet mod kæmpebjørneklo siden 1992, må man ikke begynde at sprøjte mod kæmpebjørneklo uden forudgående dispensation. En evt. dispensation skal søges hos kommunen. Husk ved ansøgning om dispensation at angive den ønskede metode til bekæmpelse, se tidligere [beskrivelse af en sag](#), hvor dette ikke blev anført..

På siden [Danmarks Miljøportal, data om miljøet i Danmark, under arealinfo](#) kan man se de vejledende registreringer for § 3 beskyttet natur. Det er dog altid de faktiske forhold, der er afgørende for, om der er tale om et § 3 beskyttet areal. Ved tvivl kontakt derfor altid kommunen.

MVJ/Miljøordninger

På arealer med tilsagn til MVJ/miljøordninger må der ikke ske kemisk bekæmpelse, men der kan søges om dispensation.

Vær også opmærksom på, at det på arealer med MVJ/miljøordninger kræver dispensation at foretage mekanisk bekæmpelse af kæmpebjørneklo i forsommeren. Det skyldes, at arealer med MVJ/miljøordninger med forpligtigelse til pleje af græs- og naturarealer ikke må slås i perioden 1. maj til 20. juni. (I tilsagn fra 2006 og tidligere er tidsfrister for slåning fastsat af amtet, men normalt er datoen omkring Sct. Hans. Tidspunktet for tilladt slåning fremgår af tilsagnet). Forbuddet mod slåning i denne periode skyldes hensyn til ynglende fugle.

Anmodning om dispensation vedr. MVJ/miljøordninger skal sendes til FødevarerErhverv, Miljøkontoret, Allégade 24, 6270 Tønder, e-mail: mvi@dffe.dk

§ 3 beskyttede arealer med en miljøordning

Vær opmærksom på, at hvis man ønsker at bruge kemisk bekæmpelse på et areal med en miljøordning på en § 3 beskyttet areal, skal der søges dispensation hos både kommunen og miljøkontoret i Tønder.

Arealer med Miljøbetinget tilsagn (MB) eller 1-årig Ekstensivt Landbrug (EL)

På konventionelle arealer med MB-tilsagn eller EL-støtte i kalenderåret må der ikke ske kemisk bekæmpelse og det er ikke muligt at søge dispensation fra kravet. Mekanisk bekæmpelse og/eller afgræsning er derfor eneste muligheder.

Økologiske bedrifter

På økologiske bedrifter må der ikke ske kemisk bekæmpelse, og det er ikke muligt at søge dispensation fra kravet. Dette gælder også hvidløgsprodukter eller lignende, uanset om arealerne er omfattet af tilskudsordninger eller ej. Det vil sige også hegn, skel og skrænter på bedriften.